

Putování za alchymistkou do města na soutoku

Poslechni si alchymistický příběh o Barboře Celjské a vyprav se do města, v němž na náměstí rozdávala kuchařka Marie masti.

Toto místo s dlouhou historií je od pradávna spojené s pěstováním vinné révy, později se stalo městem českých královen. A právě jedna z nich nechala za zdmi zdejšího zámku vytvořit tajemnou alchymistickou laboratoř. Záhadami a pověstmi opředených míst je tu ale daleko víc! Začneme před radnicí na hlavním náměstí.

13.

Uprostřed náměstí se nachází místo, pod nímž je ukrytá bývalá městská studna. Tu můžeš vidět při prohlídce podzemí. První úkol ale v klidu splníš na náměstí nad studnou.

Kolik celých nepřerušovaných kruhů z hladkých obrubníkových kamenů tuto nejširší studnu v Česku obklopuje?

- m) 2 n) 6 o) 8

14.

Z náměstí se vydej Svatováclavskou ulicí k zámku a vstup na jeho nádvoří. Naproti sobě na fasádě uvidíš velké sluneční hodiny.

Jaké je nejvyšší číslo napsané na slunečních hodinách umístěných na fasádě zdejšího zámku?

- a) 22 b) 24 c) 26

15.

Od zámku je to jen kousek k vyhlídce na soutok dvou významných řek. Vyhlídka se nachází nad vinicí. Ta je pojmenovaná po kněžně, která ji založila.

Jak se jmenovala významná žena české historie, která založila zdejší vinici?
(Nápovědu najdeš na ceduli s názvem vinice, která je umístěná mezi vinnými keři těsně pod vyhlídkou.)

- a) Ludmila b) Lada c) Libuše

ZAJÍMAVOSTI:

Studna na zdejší náměstí je největší v Čechách, na šířku měří 4,5 metru. S hloubkou 54 metrů ale rozhodně není nejhlubší, ta se nachází na zámku Zbiroh a měří 163 metrů. Studna, která až do 16. století byla hlavním zdrojem pitné vody pro obyvatele města, je součástí rozlehlého podzemí. To začalo vznikat už ve 13. století a sloužilo nejen jako sklep pro skladování všeho, co by se venku zkazilo, ale taky jako úkryt v době válek.

Zámek stojí na místě bývalého středověkého hradu, který patřil českým královnám. Později byl přestavěn do renesanční podoby, což dnes poznáš podle takzvaných psaníčkových sgrafit, která zdobí fasádu. Opravdu trochu připomínají dopisní obálku. Všimni si taky několika krásných zdobených komínů na střeše zámku.

Babička svatého Václava byla nejen zakladatelkou zdejší vinařské tradice, ale taky stála u počátků českého státu. Do českých zemí také spolu se svým manželem knížetem Bořivojem I. přinesla křesťanství, později byla dokonce prohlášena za svatou. Potomci této kněžny vládli na našem území několik staletí – určitě znáš některého významného panovníka z rodu Přemyslovců.

TIPY, KAM SE MŮŽEŠ JEŠTĚ PODÍVAT

*Hned vedle zdejšího zámku stojí kostel sv. Petra a Pavla. Z jeho věže uvidíš nejen celé město, ale taky nedalekou horu Říp a řeky Vltavu i Labe.

*Nedaleko města se stéká Labe nejen s Vltavou, ale taky s Hořínským kanálem, který obě řeky propojuje a umožňuje tak mezi nimi projíždět lodím. Poznáš ho podle kamenné stavby takzvaného zdymadla, což je vlastně takový obrovský výtah pro lodě.

Pokusy s alchymistkou v laboratoři

13. Barbora Celjská byla ženou Zikmunda Lucemburského, přezdívaného Liška ryšavá. Ten byl posledním Lucemburkem na českém trůně.

Jak se jmenoval Zikmundův otec, který bývá dokonce označován jako Otec vlasti?

m) Přemysl Oráč n) Karel IV. o) Václav IV.

14. Ženy alchymistky se často zabývaly výrobou takzvané aqua vitae, tedy živé vody. Vyzkoušej si taky jeden pokus s vodou!

Do sklenice pomalu nalej nejprve sirup, potom vodu a nakonec olej. Když budeš nalévat dostatečně opatrně, jednotlivé vrstvy se nesmísí. Do takto připravené sklenice vhod kostku lega, ocelovou matku a kuličku hroznového vína, příp. olivu bez pecky.

Kde najdeš jednotlivé předměty?

- a) lego bude plavat v oleji, víno (oliva) ve vodě a matka spadne do sirupu
- b) všechny předměty klesnou ke dnu
- c) víno (oliva) zůstane na horní hladině, lego a matka spadnou ke dnu

15. Poslechni si pozorně alchymistický příběh o Barboře Celjské.

Co vařila Barbora svému manželovi Zikmundu Lucemburskému?

- a) knedlík b) vepřovou plec c) zelí

ZAJÍMAVOSTI:

Zlatý věk se v českých dějinách přezdívá vládě Lucemburků. Přestože v Českých zemích vládli jen čtyři Lucemburští panovníci, byl tento rod pro zemi významný. Prvním Lucemburkem na českém trůně byl Jan, který si vzal Elišku z rodu Přemyslovců. Jeho synem byl zmíněný Otec vlasti, který v Praze založil univerzitu, Nové Město, nechal postavit most a zhotovit korunovační klenoty. Ty ukryl v nově postaveném hradě, nesoucím jeho jméno.

Hustota vody je větší než hustota oleje. A co to vlastně ta hustota je? Ve fyzice má hustota jednoznačné vysvětlení: hustší je ta kapalina, která má při stejném objemu (tedy třeba když jí naplníš stejně velkou nádobu) větší hmotnost.

Zikmund Lucemburský patřil ke vzdělaným panovníkům, byl schopný diplomat a vojevůdce. V Českých zemích ale nebyl příliš oblíben. Znepřátelil si zejména husity, které se snažil vojensky potlačit. Jejich nejvýznamnějším vzájemným střetnutím byla bitva na Vítkově, kde v roce 1420 utrpěl porážku.